

Krizler, savaşlar ve ittifak arayışı

Lutte Ouvriere (İşçi Mücadelesi) 55. Kongre (Aralık 2025)

Lutte de Classe (Sınıf Mücadelesi) Dergisi Sayı 252 Aralık-Ocak 2026

Mevcut iki büyük savaşın hiçbirinde geçen yıl içinde çözümün başlangıcına dair bir ilerleme bile kaydedilemedi.

Ukrayna'daki savaş

Trump'ın kaotik tavırlarına ve Alaska'da Putin ile görüşmesine rağmen, Rusya ile NATO destekli Ukrayna arasındaki savaş devam ediyor. Bu savaş, hem süresi hem de doğrudan sonuçları nedeniyle her iki ülke için de bir felakettir. Her iki tarafta da yüz binleri aşan ölüm sayısı; artan sayıda yaralı ve engelli, ayrıca binaların ve altyapının yıkımı; ve dolaylı sonuçları. Çatışmaların yaşandığı ve bombalanan bölgelerde üretimin çökmesi, savaş ekonomisi, ve hem Ukrayna hem de Rus tarafında milyonlarca insanın sürgüne gönderilmesi.

Ne Putin ne de NATO çatısı altındaki emperyalist güçler işi bitirmek için acele ediyor. Savaş sırasında ise ticaret devam etti. Askeri operasyonlar esnasında, tarım arazileri, ayakta kalan fabrikalar, madenler, bankalar gibi çok sayıda mülk el değiştirmeye devam etti (çoğunlukla Batılılara).

Sürekli ertelenen bu savaşın sonunda, Ukrayna devleti veya en azından Ukrayna egemenliği altında kalan bölge, büyük bir borç batağına saplanacak. *Le Monde* gazetesine göre (11 Temmuz 2025), Ukrayna'nın önümüzdeki on yıldaki yeniden inşasının tahmini maliyeti 524 milyar dolar olacak. Yasal olarak kontrolü altında kalan toprak parçası tamamen emperyalizme ve onun sermayesine bağımlı hale gelecek.

"Kutsal birliğe" karşı

2022 kongremizde, "Ukrayna'daki savaş, üçüncü dünya savaşına doğru tırmanışta önemli bir adım" başlığı altında, bu çatışmayı savaşların genelleştirilmesi bağlamına yerleştirdik. Ardından, bilinçli işçilere önerdiğimiz politikayı aşağıdaki önergede özetledik:

"Ukrayna'daki savaş, NATO'nun emperyalist güçlerini Rusya'ya karşı karşıya getiriyor ve hem Ukrayna halkının hem de Rus halkının hayatı tehlikede. [...]"

Halk, emperyalist burjuvaziye, onun politikacılarına, genelkurmaylarına güvenemez; bunlar sistematik bir şekilde silah biriktirerek ve halkı boyun eğdirerek genel bir çatışma hazırlığı yapmaktadırlar. İşçiler, savaşı burjuvaziye karşı bir iç savaşa dönüştürme umuduyla savaşa karşı çıkmak zorunda kalacaklardır.

Bilinçli işçiler, harekete geçirilen savaş makinesini reddetmelidir. Ayrıca, burjuvazilerinin ve çıkarlarını savunan devletin arkasında kurulan her türlü ulusal birliği de reddetmelidirler. Egemen sınıfın, vatani savunma söylemiyle başlayan tüm aldaticı propagandalarına karşı dikkatli olmalıdırlar ; çünkü bu sözlerin ardında yalnızca kapitalist sınıfın ve en zenginlerin çıkarları yatmaktadır.

Ve önergemiz Aralık 2022'den itibaren geçerli olmak üzere şunları belirtiyor:

"Avrupa'da halihazırda süregelen savaşa gelince, işçiler emperyalist güçlerin koruması altındaki Putin'in Rusyası veya Zelensky'nin Ukraynası'nın yanında yer almamalıdır. Hem açıkça savaşçı bir tavır sergileyenleri hem de müzakereler yoluyla barış için çalıştıklarını iddia edenleri, emperyalist burjuvazinin tüm siyasi fraksiyonlarını reddetmelidirler. İşçilerin çıkarına olan şey, burada Fransa'da olduğu gibi Rusya'da, Ukrayna'da ve kitlelerin yaygın savaş hazırlıklarından endişe duyduğu her yerde, Alman devrimci Karl Liebknecht'in sloganını benimsemektir: 'Baş düşman kendi ülkemizin içindedir.'"

Sadece burjuvazinin iktidarının devrilmesi ve emperyalizmin dünya üzerindeki egemenliğinin sona ermesi, dünya savaşı tehdidini önleyebilir, halklar arasında kardeşlik ilişkilerini güvence altına alabilir ve insanlığın ortak iyiliği için işbirliği yapabilecekleri koşulları yaratabilir.

* * *

Putin, Ukrayna'nın az çok Rusça konuşulan bir bölümünün kontrolünü ele geçirmeden önce bile, Trump, Kremlin'in zayıflamış konumundan yararlanarak, eski Sovyet cumhuriyetleri Ermenistan ve Azerbaycan arasında barışın "babası" ilan edildi. Bu durum neredeyse fark edilmedi, ancak SSCB'nin çöküşünün eski topraklarında çok sayıda gerilim noktası bıraktığını hatırlatıyor.

Orta Doğu'daki savaşlar

İsrail Devleti'nin Orta Doğu halklarına karşı yürüttüğü savaşa gelince, İngiliz Dışişleri Bakanı Balfour'un 2 Kasım 1917'de, Birinci Dünya Savaşı'na kadar Osmanlı İmparatorluğu'nun bölge üzerindeki hegemonyasının yerini alacak, emperyalizmin himayesi altında bir Yahudi devletin kurulmasını ilk kez öngören açıklamasından bu yana bir asırdan fazla zaman geçti. İsrail Devleti'nin kurulduğu 1948 yılından bu yana, ardı ardına gelen liderler, bölge halklarına karşı emperyalist çıkarların uygulayıcısı rolünü üstlenmeyi kabul ettiler.

Yahudi devleti, belirli çıkarları Amerika Birleşik Devletleri'ninkilerle aynı olmasa veya her iki ülkenin acil kaygıları örtüşmese bile, Amerikan emperyalizminin sarsılmaz desteği olmadan tüm bölgeye yönelik saldırgan politikasını sürdürmezdi.

Macron'un, Avrupa ve Kanada'dan diğer emperyalist güçlerin de desteğiyle, Filistin'de iki devletin tanınması konusunda yaptığı kışkırtma gülünçtür.

Bölgedeki eski sömürgeci güçler, İngiliz ve Fransız emperyalizmleri çoktan kenara itildi ve artık gereksiz birer unsur haline geldi!

"Françafrique" in dağılması

Fransız emperyalist burjuvazisi başlangıçta eski sömürge imparatorluğu üzerindeki hakimiyetini sürdürmeyi başarmıştı. "Françafrique" olarak bilinen bu Fransız egemenliğinin devamlılığı artık sona ermek üzere gibi görünüyor.

Kapitalist gruplar arasındaki rekabet, dünyanın bu büyük tröstler ve büyük güçler arasında bölünmesinin ardındaki itici güçlerden biridir. Sömürgeciliğin yükselişi sırasında belirli hammaddeler (kömür, pamuk, yer fıstığı, demir) baskınken, o zamandan beri bunlara birçok başka hammadde de eklendi. Hatta petrol bile bir buçuk yüzyıl önce bugünkü kadar değerli değildi. *Lenin'in Kapitalizmin En Yüksek Aşaması Emperyalizm adlı eserinde belirttiği gibi : "Ancak, dünyanın iki güçlü tröst arasında bu şekilde bölünmesi, güç dengesinin değişmesi durumunda (eşitsiz kalkınma, savaşlar, iflaslar vb. sonucu) yeni bir bölünmeyi kesinlikle engellemez."*

26 Şubat 1885'te Berlin Konferansı'nda, Fransa'nın 1890'da işletmeye başladığı Nijer'in yer altındaki uranyum zenginlikleri, Büyük Britanya, Almanya veya Amerika Birleşik Devletleri'nin açgözlülüğünü uyandırmamıştı. Ancak bugün durum aynı değil.

Yeni hammaddelerin keşfi, hatta bilim ve teknolojideki ilerlemeler sayesinde yeni kullanım alanlarının bulunması, rakip emperyalizmler arasındaki rekabeti yeniden canlandırıyor.

Bir süredir Amerikan büyük işletmeleri, Berlin Konferansı ve ardından gelen katliamdan kaynaklanan Afrika'nın paylaşımına karşı çıkıyor. Fransız emperyalizminin gerilemesi ve eski sömürge etki alanının kademeli veya ani kaybı, Avrupa ve Amerika arasındaki güç dengesinin bozulmasının bir ifadesidir. Bu durum rekabeti yoğunlaştırabilir, askeri bir boyut kazandırabilir ve böylece ekonomik krizi daha da kötüleştirebilir.

Uluslararası ilişkilerin imkansız istikrarı

Keşmir konusunda Hindistan ve Pakistan arasında yaşanan ara sıra çatışmalar, başrol oyuncularının küçük devletler değil, önemli askeri imkanlara (atom bombası da dahil!) sahip güçler olduğu birçok başka sıcak nokta olduğunu hatırlatıyor.

Krizin yol açtığı ekonomik istikrarsızlığa ek olarak, Trump yönetimindeki Amerika Birleşik Devletleri'nin yaptırım politikası sonucu ortaya çıkan siyasi istikrarsızlık da söz konusudur.

Ekonomik rekabetin gereklilikleri ile siyasi gereklilikler o kadar iç içe geçiyor ki, birinin nerede başlayıp diğerinin nerede bittiği artık net değil.

Trump ve genel olarak korumacılığın yükselişi

Bu yıl korumacılığın yükselişiyle damgasını vurdu. Trump, en azından mevcut yükselişi açısından, bunun başlatıcısı ve baş mimarıydı.

Amerika Birleşik Devletleri'nin korumacılık politikası hiç de şaşırtıcı olmamalı. En güçlü emperyalist güç haline gelmelerine rağmen, bunu bir savaş silahı olarak asla terk etmediler. Kuzey Amerika'daki On Üç Koloni Savaşı'nın (1775-1782) İngiliz egemenliğine karşı kendilerini korumak için yapılmış bir savaş olduğunu ve Amerikan bağımsızlığının kazanılmasına ve çok daha sonrasına yol açtığını hatırlamamız gerekiyor mu? Trump'ın bu kavramı icat etmesine gerek yoktu.

Trump korumacılık önlemlerini dayatmada başarılı oldu. Bu arada, Avrupalılar son derece yetersiz kalıyorlar. Bu bir tesadüf değil. Avrupa Birliği'nin çeşitli ülkeleri, Amerika Birleşik Devletleri ile savaştıkları kadar kendi aralarında da savaşıyorlar. Her konuda anlaşmazlık içindeler: silah sevkiyatı, hatta silahların mevcut olup olmadığı gibi basit bir soru, sözde Avrupa savaş uçağı planları ve benzeri konular.

AB liderlerinin sergilediği bu maskaralık, ABD'nin uygulamaya koymak üzere olduğu gümrük vergileriyle ilgili Trump ile Temmuz ayında yapılan müzakerelerde açıkça görüldü. AB liderleri teslimiyetlerini bir zafer olarak sundular ve "Ödeme yapıyoruz, ancak beklenenden daha düşük bir fiyat müzakere etmeyi başardık!" şeklinde tekrarladılar.

Trump, Amerikan burjuvazisinin çıkarlarını savunmaya çalışıyor. Avrupalı liderler için asıl sorun, kendi aralarında bir anlaşmaya varmak. Ve nihayetinde, Amerika Birleşik Devletleri ile yaptıkları müzakereler, Amerikan taleplerine en iyi nasıl uyulacağı konusunda kendi aralarında yapılan tartışmalara dönüşüyor.

Şunu hatırlamakta fayda var ki, Amerika Birleşik Devletleri'nde Trump'ın politikalarının çoğuna karşı ilk protestolar bizzat zengin Amerikalılardan gelmişti. Eğer Kaliforniya'da bir portakal yetiştiricisiyseniz ve belgesiz göçmen çalıştırma yasağı kaldırılırsa, mutlu olmazsınız. Öyle ki, bazıları Trump'ın kendi sınıfından olanlara karşı yönettiği için aklını kaçırdığını bile düşündü. *Les Échos* gazetesinin 14, 15 ve 16 Ağustos 2025 tarihlerinde yayınladığı bulgulara bakılırsa : "AB-ABD ticaret savaşının en büyük kazananı Boeing olmaya devam ediyor. D. Trump tarafından başlatılan topyekün ticaret saldırısının başlangıcından bu yana, Washington'un ticaret ortakları üzerinde uyguladığı baskı, Boeing'in 422 siparişi ve satın alma taahhüdü almasını sağladı [...] karşılığında gümrük vergilerinde indirim elde etti. Bu başarı, Amerikan başkanına Boeing'in gelmiş geçmiş en çok satış yapan temsilcisi unvanını kazandırmalı."

Trump'ın korumacılığı, tüm kurbanlarında korumacılığı tetikliyor ve bu da küresel ticareti ciddi şekilde sekteye uğratabilir. Avrupalılar kendi karşı önlemlerini aldılar. Ve tüm devletler, bu durum küresel ticaret için hemen bir felakete yol açmadan korumacı oldular: "Küresel ekonomi, Trump'ın korumacılık şokuna dayanıyor," diye manşet attı *Les Échos*. Ve "Daha kötü olabilirdi" diyerek başladılar ...

Trump sert önlemler alıyor ve Amerikan pazarına erişmek için bedelini ödemek zorundasınız. Rakipleri olan diğer emperyalist güçlere uygulanan gümrük vergileri, onlar için açıkça bir yük, ek bir dezavantaj oluşturuyor.

ABD hükümeti tarafından toplanan bu gümrük vergileri, hükümete ek gelir sağlıyor. ABD gümrük gelirleri şimdiden ikiye katlanarak 2024'teki 90 milyar dolardan 2025'in ilk on bir ayında 257 milyar dolara yükseldi. Bu durum, ABD hükümetinin kendi kapitalist girişimlerini desteklemek ve borcunu azaltmak için daha fazla mali kaynağa sahip olmasını sağlıyor. Ancak bu gelir, 30 Eylül 2025'te sona eren mali yıl için 1,78 trilyon dolar olan bütçe açığını neredeyse hiç azaltmıyor. Amerikan rekabetinin baskısı, sözde Avrupa Birliği'nin gösterdiği azıcık birliği de dağıtırken, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği dışındaki diğer büyük güçler, bu baskıya karşı koymak için kendi aralarında bir anlaşmaya varmaya zorlanıyor.

Tianjin'de yakın zamanda düzenlenen ve Putin, Xi Jinping, Hindistan Devlet Başkanı Narendra Modi, Kuzey Kore Devlet Başkanı Kim Jong-Un ve başta Asya ülkeleri olmak üzere (İran dahil) yirmiye yakın liderin bir araya geldiği, askeri geçit töreniyle birlikte gerçekleştirilen

diplomatik zirve, bu arzuyu sembolize etmeyi amaçlıyordu. *Les Échos* gazetesinin yazdığı gibi : "Xi Jinping için, bir araya gelen devlet başkanlarının son fotoğrafı güzel bir fotoğraftı." Uluslararası izolasyonundan çıkıyor gibi görünen Putin için de durum aynıydı. "Adil ve düzenli çok kutuplu bir dünya" için "işbirliği ve iyi niyet"ten çokça bahsedildi; yani, yalnızca Trump'ın Birleşik Devletleri'ne bağlı olmayan bir dünya.

Grup bir bütün olarak küresel GSYİH'nin dörtte birini ve dünya nüfusunun %40'ını temsil ediyor ve bu da ona önemli bir diplomatik ağırlık kazandırıyor. Ancak önemli olan bu ağırlık değil; ekonomik ve askeri güç dengesidir ki bu da büyük ölçüde Amerikan emperyalizminin elindedir ve öyle kalmaya devam etmektedir.

Korumacılığın yeniden canlanmasının yarattığı tüm engeller küresel ticareti istikrarsızlaştırabilir. Kapitalist ekonomideki göreceli refah dönemlerinin neredeyse kaçınılmaz olarak küreselleşmenin genişlemesine ve derinleşmesine yol açtığını söylemek gerekir. İşler iyi gittiğinde, kapitalist şirketler ağlarını genişletirler. Kendi ülkelerinin dışındaki müşterileri, tedarikçileri ve taşeronları bulurlar. Sınırlar ötesinde bağlantılar kurarlar. Bu güçlü bir eğilimdir. Siyasilerin boş sözlerinden ibaret kalmayıp gerçeğe dönüşen "egemenlik" söylemleri, son derece gerici bir evrimin, bir geri adımın işaretidir.

Şimdilik henüz o noktada değiliz. Küresel ticaretin durumu çok kötü değil. Ama tehlike henüz geçmedi.

İnsanlığın geleceği parçalanmada, dikenli tellerde değil, sınırların ortadan kalkmasında ve gezegenimizin halkın demokratik kontrolü altında planlı bir ekonomi tarafından ortaklaşa yönetilmesinde yatmaktadır.

Devletler, Trump'ın korumacılık saldırısına ürünleri için alternatif yollar bularak tepki gösterdi. Dahası, Rusya, eskisi gibi veya daha büyük zorluklarla Almanya'ya hidrokarbon satmadığı için Hindistan'a yöneldi ve Hindistan birdenbire petrol ve doğalgaz ihracatçısı oldu! Amerikan gümrük vergileriyle karşı karşıya kalan Hindistan, şimdi Çin ile uzlaşmaya zorlanıyor ve büyük bölgesel güçler birbirine yaklaşıyor... Çin'in kendini savunacak imkanları var. Bazı güçlü pozisyonlara sahip. Örneğin, sadece çıkarabildiği değil, aynı zamanda işleyebildiği nadir toprak elementleri. Bu, kendi petrolünü rafine etme kapasitesine sahip olmayan Nijerya'ya benzemiyor... Küreselleşmenin bir biçimi sona eriyor ve yeni küreselleşme biçimi jeopolitik gelişmeler doğrultusunda parçalanıyor.

Le Monde gazetesi 2 Ağustos 2025 tarihli sayısında "Küresel ticaret yeni bir çağa giriyor" başlığıyla şu ifadeleri kullandı: "Amerika Birleşik Devletleri, birçok ortağına gümrük vergisi uygulayarak güçlü bir korumacılık politikası izliyor. Dünyanın geri kalanında ise ticaret bölgeselleşiyor."

Le Monde özetliyor: "1930'lardan beri görülmemiş bir gümrük vergisi duvarı: D. Trump'ın Beyaz Saray'a gelişinden önce ortalama %2,5 olan dünyanın önde gelen ekonomik gücüne uygulanan gümrük vergilerinin ortalama %17 civarına çıkması bekleniyor. Bu saldırının küresel ticaret üzerinde yankıları olacak. Amerikan dış ticaretinin yeni bir coğrafyası şimdiden ortaya çıkıyor." Ve ekliyor: "Çokuluslu şirketlere avantaj sağlayan bir ikilem: Dünyanın dört bir yanındaki fabrikaları sayesinde tedarik zincirlerini ayarlama imkanına sahipler."

Bu rakamlardan çıkarabileceğimiz sonuç, Amerikan ekonomisinin küresel ekonomik krizin sonuçlarının bedelini rakiplerine bir ölçüde ödeyebilecek imkanlara sahip olduğu, ancak krizin şiddetini azaltabilecek imkanlara sahip olmadığıdır.

Krizler, kapitalizmin işleyişinin bir parçası, can damarıdır. Kapitalist sınıfın sınırsız kar hırsı ile piyasanın sınırları arasındaki çelişkinin ifadesidir.

Dolayısıyla, bu yasaların en güçlü şirketler lehine yoğunlaşmayı desteklediği sonucuna varılabilir.

Bir diğer ifade ise, son dönemde ortaya çıkan ancak sermayeyi merkezileştirme ihtiyacından kaynaklanan Blackstone, Apollo, KKR ve BlackRock gibi yatırım fonu gruplarının ekonomik yaşam üzerindeki artan kontrolüdür.

Çöküş halindeki emperyalizm çağındaki kapitalist ekonomi, kapitalizmin yasalarını ortadan kaldırmaz, ancak bir anlamda kâr arayışını "sosyalleştirir". Sadece BlackRock'un yönetimi altındaki varlıklar bile 12,528 trilyon dolara ulaşarak yeni zirvelere çıktı. Eşi benzeri görülmemiş bir yoğunlaşma!

Marx ve Engels, 1848'de Manifesto'da şöyle yazmışlardır : " *Özel mülkiyeti kaldırmak istememizden dehşete düşüyorsunuz. Ama sizin toplumunuzda, üyelerinin onda dokuzu için özel mülkiyet kaldırılmıştır. Tam da bu onda dokuz için var olmadığı için sizin için var olmaya devam etmektedir. Bu nedenle, büyük çoğunluğun tüm mülkiyetinden mahrum bırakılması koşuluyla var olabilen bir mülkiyet biçimini kaldırmak istemekle bizi suçluyorsunuz. Kısacası, sizin mülkiyetinizi kaldırmak istemekle bizi suçluyorsunuz. Gerçekte, tam olarak istediğimiz şey budur.*"

Finansal kriz tehdidi

Küresel kapitalist ekonomiyi tehdit eden bir diğer sorun da yeni bir finansal krizdir. Ekonomik kriz bir süredir kötüleşmekte olduğundan, 1929'dakine benzer sonuçları olan büyük bir mali kriz yaşanmadı. Birkaç tane yaşanmış olsa da, bazıları diğerlerinden daha ciddiydi. Kapitalizmin bugüne kadar yaşadığı en büyük ekonomik kriz, borsada başladıktan sonra küresel ekonomiye yayılan bir bankacılık ve finans krizine dönüştü. 1929 krizinin mekanizmasını özetlemek gerekirse: Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkan kriz, kapitalistlerin sermayelerini Almanya'dan çekmesiyle yayıldı ve Almanya'nın ekonomik çöküşü krizin genelleşmesini tetikledi. Bu sefer ilginç olan şey, şimdiye kadar bu türden hiçbir şeyin yaşanmamış olmasıdır. Bununla birlikte, basın endişelenmeye başladı. *Le Monde*, 23 Ağustos'ta şu başlığı attı: "*Yapay Zeka: Ekonomistler finansal balon riskinden endişeli .*" Ve mekanizmayı bir soru şeklinde özetledi: "*Çarpıcı yatırımlar, abartılı borsa değerlemeleri ve mikroişlemci üreticisi Nvidia hariç şimdiye kadar çok az kar: Yapay zeka çılgınlığı finansal bir balona dönüşmek üzere mi?*" Yapay zekânın, en azından başlangıçta, ekonomik bir felakete yol açması kesinlikle mümkün. Çok sayıda şirket ortaya çıktı ve yatırımcılar ya yeni şirketler kurmak ya da mevcut hisseleri satın almak için akın etti. Onların zorluğu, yapay zekânın karlılığını değerlendirmek ve yanıtlarına bağlı olarak alım veya satım yapmaktır. Şu anda bu olgu, ekonomistlerin internetin ilk günlerinde yaşananlara benzettiği bir seviyeye ulaştı.

Şirketlerin yapay zeka ekipmanlarına on milyarlarca dolar yatırım yaptığı tahmin ediliyor; ancak şu an için tüm bunlar, spekülasyona yatırılan meblağlarla karşılaştırıldığında karşılığını vermiyor.

Bir sonraki finansal kriz yapay zekâdan mı yoksa her seferinde bir önceki krizi aşmak için icat edilen spekülasyon araçlarından – tahvillerden, büyük devletlerden (özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nden) borçlanmadan, sanal para birimlerinden (bitcoin vb.) – mi kaynaklanacak? Bu konuda elbette hiçbir şey bilmiyoruz. *Les Échos* gazetesi 18 ve 19 Temmuz 2025 tarihli sayısında, "Bitcoin için rekorlarla dolu bir hafta" başlığı altında şu ifadeye yer veriyor: "*Bitcoin, Pazartesi günü 120.000 dolar sınırını aşarak 123.153,22 dolarlık tarihi zirveye ulaştı.*" Piyasa çöküşünün gerçekleşmesi için bu türden kaç rekor seviye daha gerekecek? Bitcoin ile spekülasyon yapanlar bile bunu bilemez. Ama çöküş gelecek çünkü spekülörlerin iyi bildiği bir söz vardır: "Ağaçlar göğe kadar uzamaz."

Ossiam (Natixis)'in ekonomi danışmanı ve "Cercle des économistes" üyesi Patrick Artus, 27 Ağustos tarihli *Les Échos*'da yer alan "Amerikan mali krizi mümkün" başlıklı yazısında daha genel bir düzeyde endişelerini dile getiriyor ve "*kamu borç krizi, borsa krizi, ödemeler dengesi krizi*" ni sıralıyor .

Burjuvazinin ve sözcülerinin endişelenmek için haklı sebepleri var. 1929'da finans, krizi küresel ekonomiye iletmenin ve yaymanın aracıydı. Ve korumacılık, finansal krizin yayılmasına karşı "koruma" sağlamaz.

"*Sosyalist bir devrim olmadan, ki bu içinde bulunduğumuz tarihsel dönemde, tüm uygarlık felaketle tehdit altındadır. Her şey proletaryaya, yani her şeyden önce devrimci öncülerine bağlıdır.*"

İnsanlığın tarihsel krizi, devrimci liderliğin krizine indirgenmiştir .” Bu satırlar, Troçki tarafından , günümüzü andıran bir dönemde, *Geçiş Programı adlı* eserinde yazılmıştır.

Sorun kitlelerde değil. Nepal'de gençlerin yakın zamanda nasıl ayaklandığına, parlamentoyu nasıl yakıp bazı bakanları linç ettiğine bakın. Ordu kontrolü yeniden ele geçirdi ve havadan uydurulmuş isimlerle bir hükümet kurdu. Nepal bundan etkilenir etkilenmez sıra Fas veya Madagaskar'da oluyor...

İsyancıların eksikliği cesaret değildi. Eksik olan siyasi vizyon ve bunu hayata geçirecek araçlardı: devrimci bir komünist parti, dünya devrim partisi, Enternasyonal. Ve işte biz de bunu inşa etmeliyiz.

Sorun aynı kalıyor. Çözüm de öyle. Küresel proletarya ne sayısal gücünden ne de devrimci potansiyelinden bir şey kaybetti. Ancak bilinç olmadan –yani onu somutlaştıracak parti, Enternasyonal olmadan– gelecek, kendi geçmişine, hatta daha da kötü bir şekilde gömülme riski taşıyor.

Bakış açımız, yeni doğan proletaryanın zamanındakiyle, Marx'ın zamanındakiyle aynı kalmıştır. Görev henüz tamamlanmamıştır. Tamamlanması gerekmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki durum

Kasım 2024'te Trump, başkanlık seçimini rahatlıkla kazandı. 2020'ye kıyasla üç milyon oy alırken, Harris, Biden'ın aldığı oya kıyasla altı milyon oy kaybetti; bu da Demokrat politikalarına yönelik güçlü bir eleştiriydi. Geçtiğimiz Ocak ayında, Amerika Birleşik Devletleri, 2017 ile 2021 yılları arasında iktidarda olan aynı demagog, kadın düşmanı, yabancı düşmanı ve küfürbaz milyarderin iktidara dönüşüne tanık oldu. Ancak, bağlam değişti ve izlenen politikalar tamamen aynı değil. Kendisine verilen 77 milyon oy, Senato'da, Temsilciler Meclisi'nde ve eyalet valileri arasında çoğunluk ve büyük ölçüde görüşleriyle uyumlu bir Yüksek Mahkeme ile Beyaz Saray sakini, politikalarını sekiz yıl öncesine göre daha doğrudan uygulayabiliyor. Burada, öncelikle iç politikalarını ve sonuçlarını inceleyeceğiz.

Aşırı sağla bağlantılı bir gücün sertleşmesi

Trump'ın çevresinde, uzun zamandır öyle olan ya da yakın zamanda bunu keşfeden aşırı sağcı kişiler var. Bunun kanıtı, 2024 seçim kampanyası sırasında göçmenlere karşı yapılan ırkçı açıklamalar; onları "pislik", "kan dökücü suçlular", "kötü genlere sahip", "insan olmayan", "hayvan" ve "iç düşmanlar" olarak nitelendirmesi; Elon Musk'ün göreve başlama töreninde ve ardından Trump'ın bir diğer yakın arkadaşı Steve Bannon'ın Nazi selamı vermesi; 6 Ocak 2021'deki Capitol saldırısına katıldıkları için yargılanan veya mahkum edilen kişilere verilen af; hatta geçen Eylül ayında suikasta kurban giden kürtaj karşıtı aktivist ve üstünlükçü Charlie Kirk'ü öven törenler düzenlenmesidir.

Bu açıklamalar, aylar içinde hükümetin aldığı önlemlerin radikalleşmesiyle birlikte geldi. Başlangıçta, hükümetin öfkesinin yükünü öncelikle yabancılar çekti. Federal kurumlar, mahallelerde ve işletmelerde, belgeli veya belgesiz göçmenlere karşı onlarca gösterişli baskın düzenledi; İç Güvenlik Bakanı Kristi Noem ise El Salvador'daki bir hapishanede kafeslenmiş mahkumlarla poz vererek, Trump'ın tabanına yeni yönetimin söz verdiği kirli işleri yaptığını işaret etti. Bu gösteri operasyonları, özellikle belgesiz göçmenler olmak üzere birçok göçmeni korkutuyor; iş yerlerinde, işe giderken veya hatta çocuklarını okula götürürken tutuklanmaktan korkuyorlar. Bu, hükümetin amaçlarından biridir: Belgeli olanlar da dahil olmak üzere yabancı işçileri, karşılığında hiçbir şey istemeden çok çalışmaya zorlamak. Ancak Biden yönetimi zaten çok sayıda sınır dışı işlemi gerçekleştirmişti ve Trump bu sayıyı aşmış olsa da, Obama yönetiminin rekor sayılarına asla ulaşamadı. Ancak, göçmenlere yönelik mevcut baskılar birçok kişiyi gelmekten caydırıyor ve bu da ABD sınırına gelenlerin sayısında düşüşe yol açıyor.

Uzun bir aradan sonra ilk kez, ülkedeki yabancıların sayısı görünüşe göre biraz azaldı. Ancak Amerikan orta sınıfının göçmenlere ihtiyacı var; yaklaşık 50 milyon kişi, çoğunluğu işçi. Göçmenler işgücünün %20'sini oluşturuyor ve özellikle en kalabalık eyaletlerde ve büyük metropol

bölgelerinde tarım, restoran, otel ve inşaat sektörlerinde çok daha yüksek bir orana sahipler. Bu nedenle, yönetim göçmenlere karşı söylemlerini artırıp gösteri niteliğinde önlemler alırken, onları toplu olarak sınır dışı etmek istemesi pek olası değil.

Entelektüel ve medya çevreleri Trump'ın acımasızlığından endişe duyarken, bu durum onlardan güçlü bir muhalefetle karşılaşmadı. Bazı gazeteler şimdiye kadar yönetimin yıldırma girişimlerine direndi, ancak birleşme planları federal onayına bağlı olan yayın kuruluşları taleplerine uyum sağlamaya istekli. Federal fonlara bağımlı büyük üniversiteler de uyum sağlayarak kampüslerinde Filistinlilere yönelik her türlü desteği susturacaklarına söz verdiler. Son zamanlarda, tüm kamu ve özel üniversitelerin, öğrenci alım politikaları, araştırma ve öğretim organizasyonları ve öğrenci kayıtları ile ilgili bir anlaşma imzalamaları zorunlu hale getirildi: Siyahilere, kadınlara veya trans bireylere karşı ayrımcılığa karşı her türlü mücadeleden vazgeçmeleri gerekiyor.

Trump'ın direktiflerine direnen eski FBI Direktörü James Comey de dahil olmak üzere birçok üst düzey yetkili yasal işlemlerle karşı karşıya. Yasal statüye sahip, hatta bazılarının ABD'de aileleri bulunan Filistin yanlısı öğrenciler hapse atılırken, içlerinden birinin Amerikalı avukatı sınırda tutuklandı ve polise iletişim bilgilerini teslim etmeye zorlandı. Bu baskı, tüm kolluk kuvvetlerinin küçük bir azınlığını oluşturan federal polis gücünde en belirgin şekilde görülüyor, ancak yine de endişe verici çünkü sonuçları hedef alınanlar için yıkıcı olabilir.

Trump yönetimi, Los Angeles ve Washington, D.C. dahil olmak üzere Demokrat eğilimli birçok şehre Ulusal Muhafız birliklerini konuşlandırdı ve Portland, Memphis, New York ve Chicago gibi diğer şehirlere de konuşlandırmalar hazırlıyor. Bu, Trump ve Demokratlar arasındaki siyasi rekabetin bir gelişmesi olsa da, sert yaklaşımın önemi yok değil. Büyük siyahi ve/veya göçmen nüfusa sahip olan ve belediyeleri yasadışı göçmenliğe karşı federal polisin (ICE) yöntemlerine karşı çıkan bu şehirler, Trump'ın ilk döneminden beri hedefinde yer alıyor. Şimdi, bu sayede ölümcül çatışmalara hazırlanmaları için silahlı kuvvetler gönderme riskini alıyor. Ordu içinde ise Trump, 2020'de George Floyd'u destekleyen ırkçılık karşıtı protestoları bastırmayı reddeden subayları ve ayrıca siyahi ve kadın üst düzey subayları ırkçı ve cinsiyetçi söylemlerle suçluyor.

Charlie Kirk'ün suikastının ardından geçen günlerde, hükümet ve müttefikleri "sol"a ve genel olarak muhaliflerine karşı siyasi bir kampanya düzenledi. Basit bir sosyal medya paylaşımı yüzünden yüzlerce işçi işini kaybetti, dükkan sahipleri ise aşırı sağcı haydutlar tarafından tehdit edildi. Bu operasyon henüz daha ileri gitmemiş olsa da, Mc Carthyizm'e benzer bir kampanyanın yukarıdan aşağıya doğru başlatılabileceğini ve ülke genelinde sayısız yankısı olabileceğini hatırlatıyor. Bugün, Amerikan burjuvazisi, işçi sınıfı ve daha geniş anlamda toplumun tamamı üzerinde egemenliğini kurmak için faşizme veya diktatörlüğe ihtiyaç duymuyor. Milyarderlerin zenginleşmesi, büyük şirketlerin karları ve yükselen hisse senedi fiyatlarının da gösterdiği gibi, Amerikan egemen sınıfı refah içinde yaşarken, proletarya hiçbir tehdit oluşturmuyor. Trump biraz tahmin edilemez olabilir, hükümetin en üst kademelerinde birbirini takip eden alışlagelmiş yöneticilerden daha az uyumlu olabilir, ancak işini yapıyor ve bir zamanlar "solcu" olarak sunulan Silikon Vadisi patronları, Beyaz Saray'ın yeni sakinine hızla bağlılık yemini ettiler. Emlak kralı Trump ile çalışan insanlardan nefret etmeyi, emeklilere, hastalara veya toplumun en yoksul üyelerine çok fazla para gittiği fikrini ve hatta Elon Musk (Tesla, X, SpaceX), Peter Thiel (PayPal) veya Larry Ellison (Oracle) gibi üstünlükçü, yabancı düşmanı ve kadın düşmanı görüşleri paylaşıyorlar. Amerikalı kapitalistler, iktidarda dönüşümlü olarak bulunan her iki partiyi de finanse etmeye alışkınlar. Her halükarda, yeni yönetimin kendileri için avantajlı olduğunu düşünüyorlar. Sadece kendi kontrolleri altındaki eyaletler ve büyük şehirlerdeki bölgelerini savunarak ve seçimlerde toparlanmayı bekleyerek tepki gösteren Demokratlar da, kamu sektörü sendikalarını yok eden Trump'a henüz uyum sağlamış veya korumacı politikalarını destekleyen sendika liderleri de, sınıf çıkarlarının bilincinde olan işçilere bir umut sunamıyor.

Şimdilik, demokratik özgürlükler konusunda temel bir değişiklik olmadı. Ancak, olağanüstü hal ilan etmeye bile gerek kalmadan, hükümetin Mc Carthy döneminde olduğu gibi on binlerce insanın susturulduğu, kara listeye alındığı, işten çıkarıldığı veya hatta hapse atıldığı otoriter

politikalar uygulayabileceği açıktır. Aşırı sağın Amerika Birleşik Devletleri'nde Ku Klux Klan'dan 1930'ların sonlarındaki Charles Lindbergh'in faşist kampanyasına kadar uzun bir geçmişi vardır. Birinci Dünya Savaşı'ndaki anti-sosyalist baskınlardan 1970'lerin başlarındaki Kara Güç hareketinin bastırılmasına kadar, polis ve yargı baskısı da kendisini özgürlük meşalesi olarak gören bu ülkede iz bırakmıştır. Eğer koşullar gerektirirse, özellikle kriz milyonlarca küçük işletme sahibini mahvederse veya milyonlarca işçiyi yoksulluğa iterse, 1930'larda olduğu gibi, federal hükümet ülke içinde otoriter bir baskı için gerekli desteği ve sosyal tabanı bulabilir. O zaman Trump gibi kibirli bir soytarı artık hiç de alay konusu olmayacaktı.

Şımartılmış milyarderler, işçilere saldırdı.

Ekonomi politikasına gelince, ilan ettiği korumacılıkla geçmişten kopuşu andırır da, iç politikada büyük ölçüde süreklilik göstermektedir. Önde gelen emperyalist güç olarak gördüğü ve erdemin zirvesi olarak kabul ettiği serbest ticareti savunduğu on yılların ardından Trump, çok sayıda ve çoğu zaman aşırı yüksek gümrük vergisi açıkladı. Bu vergileri, 38 trilyon dolarlık borç yüküyle ağırlaşan devasa federal bütçe açığının bir kısmını sınırlamak için kullanırken, özellikle vergi indirimleri yoluyla en zengin Amerikalıları çeşitli avantajlarla ödüllendirmeye devam ediyor. *Ancak, "işleri Amerika Birleşik Devletleri'ne geri getireceğim "* şeklindeki demagojik iddiasına rağmen, Trump omletten yumurtaları kolayca çıkaramaz: Örneğin Kanada ve Meksika ile yıllar içinde kurulan tedarik zincirleri, otomobiller ve diğer imalat ürünleri için yedek parça ve bileşenler için çok sayıda sınır geçişini içeriyor. Bu zincirler yok edilmeyecek ve Kanada veya Meksika'daki işlerin yerini alacak işler Amerika Birleşik Devletleri'nde yaratılmayacak. Öte yandan Trump, Amerika Birleşik Devletleri'nin onlardan daha çok bağımlı olduğu bir dizi ülkeye "anlaşmalar" dayattı. Çok parçalı ve Amerikan pazarına çok bağımlı olan Avrupa Birliği'nden gelen çoğu ürüne %15'lik bir gümrük vergisi uyguladı; bunu engellemek mümkün değil. Trump'ın ilk döneminde olduğu gibi birçok istisna olduğu için, uzun vadede neyin gerçekten uygulanacağı henüz belli değil. Örneğin, İsviçre'ye %39 gümrük vergisi uygulanıyor, ancak bu vergi sadece ülkenin ihracatının bir kısmına uygulanıyor; ilaçlar ve altın muaf tutuluyor.

Trump'ın öngörülemezliği bazen Amerikalı kapitalistleri tedirgin etse de, büyük ölçüde politikalarıyla aynı çizgide olduklarını görüyorlar. Trump'ın "Önce Amerika"sı, gerçekte "Önce Amerikalı kapitalistler" anlamına geliyor. 2009'dan beri sekiz kat artan Dow Jones Sanayi Endeksi, Trump'ın gümrük vergisi açıklamalarının ardından yaşanan bazı düşüşlere rağmen, tek bir yılda %10 daha yükseldi. Dolar milyarderlerinin sayısı, 1982'deki 13'ten 2024'te 801'e, 2025'te ise 901'e çıktı. Kapitalist ekonomide oyunun kuralları değiştiğinde her zaman olduğu gibi kazananlar ve kaybedenler olacaktır, ancak en güçlü kapitalistler uyum sağlayacak ve hayatta kalanlar fayda görecektir. Trump'ın politikaları Boeing gibi bazılarını mutlu ederken, gümrük vergilerinden şikayet eden ancak beklenenden daha iyi sonuçlar açıklayan Ford gibi bazılarını da mutsuz ediyor. Otomobil üreticileri karlarını korumak için fiyatlarını artıracaklar.

İşçi sınıfına gelince, yeni yönetim tarafından tam ölçekli bir saldırının hedefi haline geldi. Ocak-Mayıs ayları arasında Hükümet Verimliliği Bakanlığı'nın başında bulunan Musk ve yandaşları, on binlerce federal işi ortadan kaldırdı. Mayıs ayı sonuna kadar 59.000 kişi işten çıkarılırken, on binlerce kişi daha istifa etti ve diğerleri de kaderleri konusunda kararsız kaldı. Ekim ayındaki hükümet kapanması (Kongre'de bütçe ve borç tavanının yükseltilmesi konusunda yaşanan çıkmaz nedeniyle bazı federal hükümet fonksiyonlarının askıya alınması) da yüz binlerce federal çalışana yönelik bir saldırıya yol açtı. Hükümetin Amerikan milyarderlerine para yağdırması için, yönetim hemşireleri, eğitim çalışanlarını, insani yardım çalışanlarını, göçmen çocuk destek çalışanlarını, salgın kontrol çalışanlarını ve benzerlerini işten çıkarıyor. Dahası, Medicare (yaşlılar için sağlık sigortası), Medicaid (en yoksul Amerikalılar için sağlık sigortası), Sosyal Güvenlik (yaşlılar için) ve gıda yardımı programlarındaki kesintiler, işçi sınıfındaki milyonlarca insanı etkiliyor. Trump'ın yabancı düşmanlığı ve ırkçı demagojisinin ardında, izlenen politikalar tüm Amerikan işçi sınıfını ağır bir şekilde etkiliyor. Amerikalı ve yabancı işçileri ayırma politikası burjuvazinin işine yarıyor. Uygulanan gümrük vergilerinin büyük kısmı tüketiciler tarafından

karşılacak ve bundan sonra ne olacağını önceden tahmin etmeden söylemek gerekirse, enflasyon geçen Ağustos ayında yıllık %3'e yükselmişti bile.

Çok sayıda uluslararası sonuç

Yabancıları damgalayan bir demagogun iktidara yükselişi, dünyanın geri kalanı için de yankı uyandırıyor. Gazze'de, Biden'ın desteğinden zaten faydalanmış olan Netanyahu, halefinin desteğiyle Filistinlilere yönelik katliamlarda ve etnik temizlik politikasında cesaretlendi.

Almanya'da, parlamento seçimlerinde, Amerikan yönetimi tarafından desteklenen AfD, oylarını ikiye katlayarak ülkenin ikinci büyük partisi oldu. Birleşik Krallık'ta, Nigel Farage'ın yabancı düşmanı partisi ivme kazanıyor ve aşırı sağ, göçmenlere karşı sokak gösterileri ve mitinglerde on binlerce insanı mobilize etmeyi başardı. Hollanda'da da, 2023 seçimlerinde zaten önde gelen parti olan Geert Wilders'ın yakında iktidara gelmesi bekleniyor. Avusturya'da FPÖ artık en büyük parti. Portekiz'de ise Chega partisi Mayıs ayında büyük bir atılım yaparak ülkenin ikinci büyük parlamento gücü oldu. İtalya'da eski neo-faşist Meloni, sağlam bir şekilde yerleşmiş bir başbakan. Fransa'da ise 2024 seçimlerinde şimdiden 13 milyon oy alan Ulusal Birlik (RN) de ivme kazanıyor. Kabul etmek gerekir ki, bu başarıların hiçbiri tamamen yeni değil ve Trump'ı iktidara getiren aynı krizden kaynaklanıyor.

Ancak Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşananlar küresel sonuçlar doğuruyor ve Trump başkanlığı, her yerde aşırı sağcı fikir ve söylemlere itibar kazandırıyor. Prag'da, aşırı sağcı milyarder Andrej Babiş, kendisini "Çek Trump" olarak tanıtarak seçimleri kazandı. Her durum farklı ve bu hareketlerin her birinin kendine özgü özellikleri var, ancak hepsinin ortak noktası, burjuvazinin çıkarlarına daha iyi hizmet etmek için yabancı düşmanlığını bir seçim aracı olarak kullanmalarıdır.

Kriz halindeki bir kapitalist sistemde, yüzyıldır egemen emperyalist güç olan Amerika Birleşik Devletleri, sürekli olarak gücünü yeniden teyit ediyor, rakiplerini zayıflatmaya çalışıyor ve gerekirse Çin örneğinde görüldüğü gibi onlara karşı savaş açmaya hazırlanıyor. Dünyaya hükmetmek, hammaddeye erişim sağlamak veya rakipleri ortadan kaldırmak için, sinizm ve vahşet hakimdir. Kapitalist piyasanın ormanında, en çok sermayeye ve en büyük sopaya sahip olan kuralları koyar. Kriz halindeki bir sistemde, Beyaz Saray şerifi, Amerikan kapitalistlerini güçlendirmek amacıyla korumacılık silahını kullanmıştır. Panama Kanalı'nı, Grönland'ı veya Kanada'yı ilhak etmekle tehdit ederek, Lesotho, Madagaskar veya Vietnam gibi yoksul ülkelere astronomik gümrük vergileri ilan ederek, bazılarını "bok çukuru ülkeler" olarak nitelendirerek, yabancı liderlere kayıtsızca davranarak, Trump deli değil, sadece megaloman değil - hatta öyle olsa bile -, bunak emperyalizmin korkunç yüzüdür.

Emperyalist barbarlık çağında Orta Doğu

İsrail'in Gazze'ye karşı iki yıl süren savaşının bilançosu, kaybedilen can sayısı ve maddi yıkımın boyutu açısından korkunç olup, emperyalist sistemin ulaşabileceği barbarlığın derinliklerini göstermektedir. Orta Doğu'daki çatışmalar ve özellikle İsrail-Filistin çatışması, emperyalist sistemin egemenliğinden ve Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra büyük güçlerin bölgeyi bölme biçiminden kaynaklanmaktadır; bu durum, halklar arasında bölünmeler yaratmış ve sürdürmüştür. Hem petrol kaynakları hem de coğrafi konumu nedeniyle stratejik öneme sahip olan Orta Doğu, emperyalizm tarafından şekillendirilmiş, rakip devletler arasında bölünmüş ve sürekli bir savaş durumuna sürüklenmiştir.

Siyasi çıkmaz, ekonomik kalkınmadaki çıkmaz ve nüfusun büyük çoğunluğunu yoksulluğa mahkum eden akut bir sosyal krizle daha da ağırlaşıyor. Bu durum aynı zamanda, İsrail sağı ve aşırı sağ ile çeşitli köktenci İslamcı grupların en önemli örnekleri olduğu gerici eğilimlerin güçlenmesine yol açıyor. Hamas'ın 7 Ekim 2023'te başlattığı savaşın yeni aşaması ve Netanyahu hükümetinin yürüttüğü karşı amaçlı imha kampanyası, küresel kriz ve gerilim ortamının daha da kötüleştiği bu durumun ürünleridir.

Milliyetçi ve giderek artan dini ve mesihçi gerekçelerinin ardında, Siyonizm en başından beri Batı sermayesinin desteğiyle gelişebilecek bir sömürgeci proje olmuştur. Bu sömürgeleştirmenin belirleyici özelliği, yerel Filistin nüfusunu ortadan kaldırma arzusu; hatta Filistin halkının var olmadığını veya önemsiz olduğunu iddia edecek kadar ileri gitti. Bu nedenle, Filistin halkının varlığının ve haklarının inkarı, devletin kurulmasından bu yana ve hatta öncesinde bile İsrail liderlerinin politikalarında sürekli bir unsur olmuştur. Ortadoğu'da, özellikle Arap ülkelerinin halkları arasında emperyalist kontrolü kırma özlemlerinin arttığı bir bağlamda, Filistin milliyetçiliği kaçınılmaz olarak Siyonist aygıtla çatıştı. Tersine, Siyonist aygıt ancak bölgede güvenilir bir askeri müttefike sahip olmak ve kontrollerinden kurtulmak isteyen herhangi bir rejimi tehdit etmekle ilgilenen emperyalist güçlerin desteği sayesinde varlığını sürdürebildi.

Bu sürdürülemez durum, İsrail'in Arap devletlerine, özellikle de Filistinlilere ve hatta İran'a karşı yürüttüğü ardı ardına savaşlar sayesinde varlığını sürdürebildi. Böylece Ortadoğu'nun kalbinde emperyalizmin silahlı kanadı haline gelen Yahudi devleti, toprak varlığını genişletmek ve sömürgeleştirmeye devam etmek için gücünü daha da kötüye kullandı ve Filistin halkını giderek Batı Şeria, Gazze ve komşu Arap ülkelerindeki kamplara ve gecekondu mahallelerine hapsedilmiş bir mülteci ulusuna dönüştürdü. Filistin halkının ve örgütlerinin İsrail'in vesayetinden kurtulma girişimlerine, giderek sağa kayan İsrail liderleri, yalnızca haklarını inkar ederek karşılık verdi. Emperyalist destekle güçlendirilmiş İsrail'in askeri gücü, en azından İsrail halkı bu politikayı kabul ettiği sürece, bölgedeki devletlere ve halklara karşı sürekli savaş açarak iktidardaki konumunu korumasını sağlıyor.

Gazze'ye karşı savaş, İsrail liderlerinin belirlediği bu pervasız yolun sadece bir devamıdır. Açıkça belirttikleri hedef, Hamas'ın tamamen ortadan kaldırılması, hızla Filistin nüfusunu yok etme girişimine dönüştü. Bu, bu nüfusun gerçekliğini inkar eden ve nihayetinde onu yok etmeyi amaçlayan Siyonist projenin mantıksal bir sonucudur. Filistinlilerin buldukları yerde yaşamaya devam etme kararlılığı karşısında, bu politika bir kez daha çıkmaz sokak olduğunu kanıtlamıştır. Bu savaş, vahşet dolu olaylar zinciriyle ne kadar uzarsa, er ya da geç, Hamas gibi bir örgütte veya başka bir örgütte, maruz kaldıkları haksızlıklara karşı ayaklanmak isteyen hevesli savaşçılar o kadar çok yetişir. Bu politika, İsrail halkına, komşu bir halkın baskısını sürdürmek için ordusunun arkasında seferber olmaktan başka bir gelecek sunmamaktadır. Netanyahu, İsrail'in bir tür "Süper Sparta" haline gelmesi gerektiğini ilan ederek, sürekli savaşa yönelik militarize edilmiş ve disiplinli bir toplumun geleceğine açıkça işaret etti.

Netanyahu'nun aceleci hamlelerinin mantığı, kaçınılmaz olarak bölgesel bir sorun haline gelen Filistin meselesinin ötesine uzanıyor. Bu durum, bir kez daha, füze saldırılarıyla Hamas'la dayanışmasını gösteren Hizbullah'ı ezme bahanesiyle Lübnan'a karşı askeri bir saldırıya yol açtı. Ayrıca, İsrail'in birincil düşmanı olarak sunulan İran'a yönelik bombalamalara da neden oldu. Hamas ve Hizbullah'ın zayıflaması, Suriye'de Beşar Esad rejiminin çöküşünü hızlandırdı ve İsrail ordusuna bu ülkeye saldırma, askeri altyapıyı yok etme ve yeni topraklar işgal etme fırsatı verdi. Buna, İsrail'e füzeler göndererek Hamas'la dayanışma gösteren Husilere karşı Yemen'e yapılan bombalamalar ve son olarak, bu devletin ateşkes anlaşması görüşmeleri yapan Hamas liderlerinin toplantısına ev sahipliği yaptığı bahanesiyle Katar'ın Doha kentine yapılan bombalama da eklendi. İsrail liderleri bu politikayı ancak emperyalist liderlerin, özellikle de sürekli amacı sadece İran'ı ve müttefiki gibi görünen herkesi zayıflatmak değil, daha genel olarak da kontrollerine meydan okuyabilecek herhangi bir devleti veya hareketi tehdit etmek olan Amerika Birleşik Devletleri'nin desteğine sahip oldukları için izleyebildiler. Bu durum, İsrail liderlerinin komşu ülkeleri boyun eğdirerek tüm Orta Doğu'ya hakim olmayı amaçlayan bir sömürgeci güç gibi davranmalarına olanak tanıyor.

Ancak bu politikanın da sınırları vardır ve bu sınırların ötesinde artık Amerika Birleşik Devletleri'nin politikasıyla örtüşmeyebilir. Diğer devletler de bölgede baskın güç olmayı hedeflemekte ve aslında bu konum için rekabet etmektedirler. İran örneğinde, şu anda ABD tarafından bu emellerine meydan okunmaktadır, ancak bu, belirli işbirliği biçimlerini engellemez. İran, Şah döneminde ABD'nin gözdesiydi. Aynı durum Suudi Arabistan ve Türkiye için de

geçerlidir; bu iki ülke de Birleşik Arap Emirlikleri tarafından desteklenmektedir. Bu devletler Filistinlilerin kaderiyle kendi halklarının kaderi kadar ilgilenmemektedir, ancak İsrail'in askeri gücü ve ABD'nin desteğiyle bölge genelinde kendi iradesini dayatma iddialarıyla ilgilenmektedirler; Körfez ülkeleri ve Türkiye de ABD'nin müttefikleridir.

Amerikan politikasından kendini ayırmaya çalışan Fransa gibi ikinci sınıf bir emperyalist güç, bunu bu ülkelerin yanında yer almak ve kapitalist çıkarlarını orada genişletmek için bir fırsat olarak görüyor. "Arap yanlısı" politikaya dönüşü ve Macron'un Filistin devletini tanınmasının başka bir amacı yok. "İki devletli çözüm"den bahsetmek geçmişte yalnızca işgal ve sömürgeleştirme devam ederken Filistinlileri yatıştırmaya hizmet etti. Bu çözüm daha da uzak ve pratik olmayan görünse bile, gelecekte de aynı durum geçerli olabilir ve Macron ile diğer liderler Trump'a böyle bir hayali sürdürmenin faydasını hatırlatmak istiyorlar.

Ortadoğu'daki rekabet halindeki güçler arasında belirli bir dengeyi yeniden kurma kaygısı, Trump'ın Eylül ayı sonunda sunduğu "barış planının" temelini oluşturuyor. Filistinlileri tamamen kovarak Gazze'yi bir "Riviera"ya dönüştürme projesinden vazgeçen Trump, İsrail ve Arap ülkeleri, özellikle Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri tarafından ortaklaşa yönetilecek, kısmi yeniden yapılanmanın bu iki ülkenin fonlarıyla gerçekleştirilebileceği ve Batı gözetimi altında olacağı bir himaye bölgesinin ana hatlarını çiziyor. Böylece, kendi egemenliğinin yarattığı çelişkilerin üstesinden gelemeyen emperyalizm, bölgeyi yönetmek için doğrudan sömürgeci bir egemenliğe geri dönmekten başka bir yol bulamıyor gibi görünüyor.

Eğer gerçekleşirse, böyle bir anlaşma Arap rejimlerini tatmin edebilir. Gazze halkı için ise, bir nebze olsun rahatlama sağlasa bile, bu bir çözüm olmayacaktır. Batı Şeria halkı veya İsrail halkı için de bir çözüm olmayacaktır. Filistinlilerin temel haklarını inkar etmeye devam ederek ve daha fazla yerleşim faaliyetini teşvik ederek, bu anlaşma ancak geçici olabilir ve yeni çatışmalara yol açabilir.

Bu durum, hem Filistin Yönetimi'nin hem de Hamas'ın politikalarının başarısızlığını gösteriyor. Filistin Yönetimi'nin İsrail ve Amerikan liderleriyle işbirliği girişimi, yalnızca Filistin Yönetimi'nin kademeli olarak zayıflamasına ve itibarsızlaşmasına yol açtı. Hamas'ın politikaları ise, 7 Ekim 2023 saldırısıyla en çarpıcı olay olarak öne çıkıyor; daha radikaldi ve Hamas'ın Filistin halkı arasındaki çekiciliğini güçlendirdi. Ancak bu saldırı, İsrail rejimi, emperyalist liderler ve hatta Arap ülkelerinin liderlerinin bastırmayı başardığı Filistin sorununu yeniden gündeme getirirse de, bunu mümkün olan en kötü şekilde yaptı.

O gün binden fazla İsrailinin ayırım gözetmeksizin katledilmesi ve rehin alma taktikleri, insanlık açısından barbarca olmakla kalmadı, aynı zamanda İsrail hükümetine imha politikasını uygulama araçlarını da sağladı. Bu olaylar, İsrail hükümetinin kırılğan bir konumda olduğu bir dönemde kendi etrafında ulusal birlik oluşturmasını ve İsrail halkını terörist olarak gösterilen Filistinlilere karşı topyekûn savaş açmaya ikna etmesini ve "Büyük İsrail" in aşırı sağcı savunucularının talep ettiği etnik temizlik operasyonunu başlatmasını mümkün kıldı.

Proleter devrimciler Filistin halkıyla tam dayanışma içinde olduklarını teyit etmeli, İsrail rejiminin yenilgisini ve en azından işgal altındaki topraklardan çekilmesini istemeli olsalar da, Filistin liderliğinin politikalarını destekleyemezler. Çünkü bu aynı burjuva milliyetçi politikası, ardı ardına gelen başarısızlıklara yol açmış ve halkları bunun bedelini ağır bir şekilde ödemektedir; bu da aslında Filistinlilerin Filistinlilere duyduğu küçümsemeyi göstermektedir.

Bu liderler nihayetinde Filistin burjuvazisinin siyasi temsilcileri olarak aradıkları konuma ulaşırsalar bile, bu ancak İsrail ve Arap emperyalist liderlerin onlara vermeye razı oldukları bir konum olacaktır. Ortadoğu'nun çatışmalarla dolu ortamında, bu her halükarda çok sınırlı bir konum olacak ve Oslo Anlaşmaları'ndan bu yana mevcut Filistin Yönetimi'ne verilen konumdan pek farklı olmayacaktır. En iyi ihtimalle, milliyetçi örgütlerin veya hatta Hamas'ın önde gelen isimlerini ve yaygın yoksulluğun ortasında bile iş yapmaya istekli bir burjuva kesimini tatmin edebilir, ancak kesinlikle yoksul nüfusun ve proletaryanın çoğunluğunu tatmin etmeyecektir.

Netanyahu'nun ilan ettiği sürekli savaş ve otoriter rejim beklentisi de İsrail halkını tatmin etmeyecektir. Seferber olmayı reddeden yedek askerlerin sayısının artması, çok küçük bir azınlık

olan "reddedenler" in varlığı ve savaşın devamına karşı yapılan daha geniş çaplı gösteriler, genişleyebilecek bir ayrılığın işaretleridir. Sparta rejimi bin yıl sürmedi, Nazizm de sürmedi ve Netanyahu ile İsrail aşırı sağının giderek otoriterleşen rejiminin de geleceği olmayacak.

Ortadoğu'nun işçi sınıfları için, mevcut rejimleri, özellikle İsrail rejimini, ama diğerlerini de devirme mücadelesinden başka umut yoktur. Düşmanları, bölgeyi kendi aralarında bölen tüm devlet aygıtlarıdır. Birbirleriyle savaşmak için silahlanmış olan bu aygıtlar, öncelikle egemen sınıfların diktatörlüğünü ve bunun ötesinde emperyalizmin egemenliğini sürdürmek için silahlanmışlardır. Filistin Yönetimi veya Hamas gibi bu rol için aday olan ve zaten kısmen bu rolü oynayan aygıtlar da aynı niteliktedir. Ortadoğu'nun işçileri ve emekçi sınıfları, ulusal, toplumsal ve dini bölünmeleri aşarak, tüm bu diktatörlük aygıtlarına karşı kendi güçlerini inşa etmelidir. Bu hedefi ancak proletarya, komünist ve enternasyonalist partiler savunabilecektir.

Ukrayna-Rusya: Hiç bitmeyen bir savaş

Sonbaharın başlarında, Ukrayna'daki çatışmayı sona erdirmeyi amaçlayan görüşmeler olarak sunulan görüşmelerde Putin'e Zelensky'ye karşı güçlü destek verdikten sonra, Trump göreve döndüğünden beri benimsediği tutumdan geri adım attı. Putin'in Beyaz Saray tarafından onaylanan şartlarda barışı sonuçlandırmak için acele etmemesinden *"hayal kırıklığına uğrayan" Trump, "artık Ukrayna'nın zaferini dışlamıyor". Silahları "24 saat içinde" susturma* konusundaki övünmeleri de artık yoktu !

Ancak Trump'ın bu son dönüşü, mevcut liderlik tarafından başlatılan Amerikan dış politikasındaki değişimi sorgulamıyor. İlk olarak bu konuyu ele alan Obama'ya geri dönmeden, Trump ve yönetimi, güçlerini gelecekte Çin ile yaşanacak bir çatışmaya yoğunlaştırmak için Amerika Birleşik Devletleri'nin Avrupa'dan askeri olarak çekilmesini istiyor.

Bu, Ukrayna'daki savaşı sona erdirmek mi yoksa dünyadaki diğer birçok "sıcak nokta" gibi onlarca yıldır "sıcak nokta" olarak kalan yerlerde olduğu gibi savaşı dondurmak mı anlamına geliyor?

Bununla birlikte, Putin, Amerikan emperyalizminin Ukrayna çatışmasında zaten açık ara galip olduğunu anlamak için Trump'ın son açıklamalarını beklemedi. Barış anlaşmasına bile ihtiyaç duymadan, Trump'ın Amerika ekonomik, siyasi, askeri ve jeostratejik alanlarda, hatta bazen eski Sovyetler Birliği'ndeki kendi arka bahçesinde Moskova'nın aleyhine bile, önemli savaş ganimetleri elde etti.

Washington, Moskova'nın taleplerine açık görünse bile (Kırım'ın ve Ukrayna'nın doğu ve güneyindeki dört bölgenin ilhakını ve Kiev'e tahsis edilen bölgenin NATO üyeliğinden çıkarılmasını onaylayan bir anlaşma), bu "ilerlemeler" bir anlaşma imzalanana kadar teorik kaldı. Dahası, Washington, NATO müttefiklerinin Rusya için tehdit oluşturan bir "istekliler koalisyonu" kurmasına izin verdi; zira bu müttefikler, çatışmanın çözüme kavuşturulması durumunda Ukrayna'yı "karada, denizde ve havada" savunmayı ve hatta Fransız ve İngiliz birliklerini oraya göndermeyi taahhüt ettiler.

Bu yılın başlarında Rusya'da birçok bürokrat ve oligark kendilerini Amerika'nın "ortakları" olarak görüyordu. Rusya'nın kapitalist dünyaya yeniden entegre olmasının yanı sıra, Batı ile yenilenen ilişkilerin getireceği faydaların hayalini kuruyorlardı. Ancak kısa sürede hayal kırıklığına uğradılar.

Putin, Trump'ın olumlu bir şekilde sunduğu "anlaşmanın" kendi rejimi ve Rusya'nın zengin elitleri için aptalca bir pazarlıktan ibaret olduğunu kabul etti. Yakın tarih bize bunun ilk kez olmayacağını hatırlatıyor.

1989'da Gorbaçov'un Amerikalı muhatapları ona NATO'nun doğuya "bir santim bile" ilerlemeyeceğine dair söz vermişti; o zamandan beri üsleri Rusya'yı giderek daha fazla kuşattı. Ukrayna Batı yörüngesine girince savaş kaçınılmaz hale geldi. 2015'te, savaş Donbas ile sınırlıyken, Minsk anlaşmaları ve bunların destekçileri Hollande ve Merkel, NATO Ukrayna'yı yeniden silahlandırırken Putin'i oyalamıştı. Şubat 2022'de, Ukrayna NATO'ya katılmaya hazır görünürken, savaş tüm ülkeye yayıldı.

Son zamanlarda Putin, Ukrayna'ya karşı askeri baskısını yoğunlaştırdı. Acaba ordusunun çökeceği umuduyla mı? Yoksa olabildiğince fazla toprak işgal etmek için mi? Her yeni kasabanın fethi, evlerin ve altyapının yıkımına ek olarak, sivil halk, Ukraynalı askerler ve hatta düşman savunmasını alt edene kadar subayları tarafından katliama gönderilen Rus askerleri arasında yüzlerce ölümlerle sonuçlanıyor.

Ukrayna'da askerlerin ve sivillerin canlarını kullanarak NATO önderliğinde savaşı tırmandırmanın bir sonucu olarak, Kremlin'in bu yeni tırmanı aynı zamanda Rusya'daki iç değerlendirmelere de dayanmaktadır.

Batılı liderlerin Rusya'ya karşı yaptırımları haklı çıkarmak için kullandıkları periyodik tahminlere rağmen, Rus ekonomisi çökmedi. Ancak savaş nedeniyle birçok açıdan ve giderek artan bir şekilde zarar görüyor.

Silah sanayisine verilen öncelik, diğer sektörlerin zararına olacak şekilde fonları, malzeme kaynaklarını ve insan kaynaklarını tüketmiştir. Kamu harcamalarının yarısını tüketen askeri bütçeyi desteklemek için Rus devleti para basmaya başlamıştır. Merkez Bankası Başkanı, %22'ye ulaşan enflasyonun ekonomiyi felç etme tehdidi oluşturduğu konusunda uyarıda bulunuyor. "Bu hiçbir koşulda hoş görülemez, " diye gurledi Putin, bunun rejim ve kendi iktidarı için ne kadar korkunç sonuçlar doğuracağını biliyordu. Elbette savaş, bürokratları ve oligarkları saflarını sıklaştırmaya zorlar. Ancak 2023'te Prigozhin ve Wagner paralı askerlerinin önderliğindeki isyan, tek tip bir güç olmayı hedefleyen yapının, ordu da dahil olmak üzere, çatlaklarını ortaya çıkardı. Rusya'da tek başına yaklaşık bir milyon kurbanın ölümüne, yaralanmasına ve sakat kalmasına yol açan, 700.000 Rus askerinin cephede görev yaptığı ve iki milyon yönetici, girişimci ve genç mezunun seferberlikten kaçarak sürgüne gitmesine neden olan savaşın yıkıcı etkilerine rağmen, Rus yetkililer şimdiye kadar toplumsal protestoların patlamasını önlemeyi başardılar.

Rejim, savaş kayıplarını telafi etmek için ayda 40.000 asker bulması gerektiğini iddia ediyor. Bunu başarmak için, yoksul bölgelerde ve en fakir sosyal sınıflar arasında, potansiyel askerlere sözleşme ve ikramiye vaadi sunuyor; bunların toplamı, yıllarca ortalama ücrete denk geliyor. Hükümet, sivil barışı sağlamak için bu sefalet ve ölüm bedelini ödemeyi kabul ederken, aynı zamanda savaşın nüfusun geri kalanını esirgemediği konusunda ikna etmeye çalışıyor.

Bu rejim, ekonominin askeri-sanayi kompleksi tarafından besleniyor gibi görünmesi (ama bu durum ne kadar daha sürecek?) nedeniyle, savaşı sona erdirmeyi kendi çıkarlarına uygun görmedi. Dahası, bürokrasinin üst kademeleri ve özellikle Putin, halkı "anavatanın" daha güçlü bir şekilde ortaya çıkacağına ikna edemediği savaşın sona ermesi durumunda bir tepkiyle karşılaşmaktan korkabilirler.

"Rusya'nın savunma ve güvenliğini finanse etmek" amacıyla hükümet, ana vergi olan KDV'de artış duyurdu. Bu, en yoksulları (Rusların %8'inden fazlası zaten yoksulluk sınırının altında yaşıyor) en çok etkileyecek ve harcamalarını kısımaya zorlayacak. Bu aynı zamanda enflasyonu körükleyecek ve tüm ekonomiyi etkileyecektir.

Bu durum, hoşnutsuz insanların sayısını artırma riskini taşıyor. Ancak bu polis devleti, tıpkı 2025 yılında Rusya'daki 1600 mahkum ve 3000 siyasi mahkumu bastırıldığı gibi, onları da bastırmaya kararlı.

Ukrayna'da Zelensky, bu yaz Avrupa'daki destekçilerine başvurarak askeri maaşların ve gönüllüler için sözleşmelerin artırılması konusunda doğrudan yardım istedi. Bu durum, Batı tarafından desteklenen Ukrayna devlet maliyesinin ne kadar tükendiğini ve Batı'nın bu durumda ülkenin kaynaklarını pervasızca yağmalayarak kayıplarını telafi etme yolunu bulduğunu gösteriyor. Bu durum aynı zamanda Kiev'in savaşta kullanılacak asker bulmakta ne kadar zorlandığını da vurguluyor. Milyonlarca Ukraynalı, askere alınmaktan ve olası ölümden kaçmak için ülkeyi terk etti. Yurtdışına seyahat etmelerine izin verilen 18-22 yaş arası birçok genç ülkeyi terk ediyor. İş dünyası liderleri, özellikle hizmet sektöründe artan işgücü kıtlığından duydukları endişeyi açıkça dile getiriyor. İşgücü kıtlığı, ordunun savaş için bir milyon çiftçiyi seferber etmesi nedeniyle, önemli bir ihracat sektörü olan tarımı da etkiliyor.

Kaçmayı başaramayan erkekler arasında firarlar ve askere alma merkezine (CTR) bildirimde bulunmayı reddetmeler artıyor. Sınır muhafızlarının ülkeyi yasa dışı yollarla terk etmeye çalışan kişileri vurup yaraladığı, bazen de öldürdüğü yönünde artan raporlar var. CTR görevlileri ile sokakta veya iş yerlerinde kontrol ettikleri kişiler arasında şiddet olayları yaşanıyor: yoldan geçenler veya meslektaşları bazen onları yakalamalarını, askeri otobüsten veya kamptan kurtarmalarını engelliyor; CTR'ler ateşe veriliyor.

Bu durumun Ukrayna kamuoyunun genel görüşünü ne ölçüde yansıttığını bilemeyiz, ancak bu gerçekler en son anketlerin gösterdiği şeyi doğruluyor: Nüfusun büyük bir kısmı, toprak tavizlerini kabul etmeyi de içeren bir ateşkesin mümkün olan en kısa sürede imzalanmasını istiyor. Ukrayna hükümeti tam olarak bundan her ne pahasına olursa olsun kaçınmak istiyor. 2014 Maidan olaylarından bu yana, Ukrayna'nın toprak bütünlüğünün savunmasını politikasının temel taşı haline getirdi. Bu şekilde, Amerikan emperyalizmiyle koşulsuz ittifakını ve nihayetinde kendi halkına dayattığı tüm insani, sosyal ve ekonomik fedakarlıkları haklı çıkarıyor.

Bunlar arasında Sovyet döneminden miras kalan sosyal koruma ve işçi haklarının ortadan kaldırılması, radikalizmle hiçbir zaman öne çıkmamış sendika örgütlerinin bastırılması, doğrudan veya dolaylı olarak sosyalist, komünist veya işçi sınıfının mücadelesinin bir parçası olduğunu iddia eden siyasi örgütlerin yasaklanması ve baskı altına alınması yer alıyordu; bunların hepsi sıkıyönetim kapsamına giriyordu.

Batılı liderler ve medya tarafından demokrasinin cesur savunucusu olarak gösterilen Zelensky, (aslında önde gelen bir mafya oligarkı tarafından desteklenen) bu aktör-başkan, işçi sınıfının ve genel olarak halkın en temel haklarının bile ezilmesinin mimarıydı. Ayrıca, görünüşte ulusal savunma için yapılan, ancak Rusya'nın etki alanını daha da daraltmayı amaçlayan emperyalizmin tüm politikası tarafından dikte edilen, hazırlanan ve kaçınılmaz hale getirilen bir savaşa katılımlarını da organize etti.

Amerikan emperyalizmi, yeni zenginlik kaynaklarının ele geçirilmesi ve Rus gücünün zayıflatılması hedeflerine ulaştığına inanarak, kendi oyununda sadece bir piyon olan Ukraynalı müttefikine daha da az saygı gösterme konumunda olduğunu hissetti.

Son zamanlarda, Zelensky'nin yerine daha az yıpranmış ve mümkünse emperyalizmle daha uyumlu birini bulma konusunda konuşmalar yapıyor. Bir yıldan fazla bir süre önce başkanlık seçiminin yapılması gerektiğini "keşfeden" Büyük Britanya, oylamayı organize etmeyi teklif etti. Aday olarak bir isim ortaya çıktı: Ukrayna'nın Londra Büyükelçisi olan eski Genelkurmay Başkanı Zaluzhny.

Bu seçimin ertelenip ertelenmemesine bakılmaksızın, durum değişti; gözden düşmüş bir savaş ağasının yerine, eski savaş ağasının görevden alması nedeniyle mi yoksa başka bir nedenle mi popüler olduğu belli olan bir generalin getirilmesinin, savaşın gidişatını veya özellikle Ukrayna halkının kaderini temelden değiştirmeyeceği açıktır.

Ukrayna'da, Rusya'da ve daha genel olarak her yerde, mesele, egemen ve yönetici sınıflardan hangisinin devletin başına geçip onlara hizmet edeceği ve dolayısıyla sömürülen sınıflara saldıracağı değil. Mesele, her ülkenin işçilerinin sınırlarının ötesindeki ezilenleri düşman olarak değil, müttefik olarak görmelerini sağlamak için mümkün olan her şeyi yapmaktır. Küresel kapitalist sistemi ve onun ulusal savunucularını devirme mücadelesinde, aynı zamanda gezegeni üçüncü bir dünya savaşına sürükleyen bu dünya düzeninin yıkılması için gerekli olan devrimci komünist işçi partilerini yaratmak için, onları sınıf kardeşleri olarak görmektir. Ve böylece, insanlığın savaşızsız, sömürsüz ve baskısız, sosyalist ve komünist bir geleceğe giden yolunu açacak sosyal devrimin zaferine ulaşmaktır.

8 Ekim 2025